

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ

МАТЕРІАЛИ

V Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції

МОВНА ОСВІТА ФАХІВЦЯ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ

23 лютого 2023
Харків

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету:

Лученко Д. В. – проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор

Співголова оргкомітету:

Частник О. С. – завідувач кафедри іноземних мов Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат наук, доцент

Координатори оргкомітету:

Зелінська О. І. – доцент кафедри іноземних мов Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат філологічних наук, доцент

Романцова Я. В. – доцент кафедри іноземних мов Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат філологічних наук, доцент

Мовна освіта фахівця: сучасні виклики та тенденції: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (23 лютого 2023 року). – Харків: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2023. – 300 с.

У збірнику матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мовна освіта фахівця: сучасні виклики та тенденції» вміщено виступи й тези її учасників. Захід, що відбувся 23 лютого 2023 року, було організовано з метою окреслення проблем та узагальнення наукових досягнень у галузі лінгвістики та теорії і практики інноваційного навчання мов і культур у полікультурному просторі XXI століття.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр, прізвищ тощо несуть автори.

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

<i>Ya. Romantsova</i>	
FOREIGN LANGUAGE LEARNING MOTIVATION BY MEANS OF PORTFOLIO.....	230
<i>Н.В. Саєнко, Г.С. Созикіна</i>	
ТРАНСЛІНГВІЗМ ЯК СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	235
<i>Г.А. Сергєєва</i>	
ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЗАЛУЧЕНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	239
<i>Я.С. Скрипник, Т.В. Глазунова</i>	
ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	243
<i>Н.К. Солошенко-Задніпровська</i>	
МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У ФОРМУВАННІ НАВИЧОК АУДІЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	246
<i>Н.А. Сорока, Т.М. Щокіна</i>	
РОЛЬ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	251
<i>Н.Ф. Соценко</i>	
ДОСВІД ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	258
<i>I. Stavytska, N. Kutsenok</i>	262
EFFECTIVE STRATEGIES FOR TEACHING ADULT LEARNERS	
<i>A-A.W. Stepanenko</i>	
INTERKULTURELLE KOMMUNIKATION UND SPRACHERWERB VON UKRAINISCHEN GEFLÜCHTETEN IM RAHMEN DER INTEGRATIONSPROZESSE.....	265
<i>I.I. Степаненко</i>	
АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК МОТИВАТОР ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	268

іноземних мов повинні враховувати переваги й недоліки цих засобів. Необхідною умовою є також володіння вчителями цифровою компетентністю.

Література

1. Крючков Г. Болонський процес – як гармонізація Європейської системи вищої освіти / Г. Крючков. — Педагогічна преса, 2004.
2. Капітонов П.В. Використання нових інформаційних технологій у середній школі в процесі навчання. \ журнал «Англійська мова та література». – 2006 - № 32
3. Інноваційні методи та прийоми у викладанні іноземних мов/Електронний ресурс/URL: <http://interconf.fl.kpi.ua/uk/node/1208>
4. Нові технології навчання [Текст] : наук.-метод. збірник. – К. : Наук.- метод. центр вищої освіти, 2000. – Вип. 25. – 212 с.
5. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Ленвіт, 1999. – 320 с.
6. Морозов В. Філософія впровадження інновацій у педагогічний процес. / В. Морозов // Вища освіта України. – 2014. – № 2. – С. 36-39.
7. Переваги і недоліки використання комп'ютера/Електронний ресурс/URL: https://studwood.net/1963607/pedagogika/perevagi_nedoliki_vikoristannya_kompyutera
8. Методична система навчання інформатики/Електронний ресурс/URL: https://osvitagorodenka.at.ua/Informatika/Metoduka_inform/_i.pdf
9. Психічний розвиток та формування особистості молодшого школяра/Електронний ресурс/URL: http://pidruchniki.ws/14090122/psihologiya/psihichniy_rozvitok_formuvannya_osobistosti_molodshogo_shkolyara

Н.К. Солошенко-Задніпровська

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У ФОРМУВАННІ НАВИЧОК АУДІЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Формування аудитивного складника іншомовної компетенції вважається найбільш складним аспектом сучасної методики викладання та навчання іноземної мови. Ця складність пов'язана з низкою чинників, таких як особливості

самої мови та характер мовного матеріалу, умови реалізації мовленнєвих актів, смисловий зміст та навантаження висловлювання загалом, джерела інформації, а також як з індивідуальними особливостями мовця, наприклад, темпом мовлення, наявністю акценту, використанням неформальних лексичних елементів, так і з особливостями реципієнта мовлення – рівнем володіння мовою, рівнем сформованості аудитивних навичок, досвіду комунікації іноземною мовою та ін.

Зазначимо, що аудіювання є важливим та дієвим засобом формування іншомовної компетенції, оскільки сприяє якісному засвоєнню лексичного складу мови та її граматичної структури, надає можливості для розвитку розуміння мови, опануванню звукової сторони мови, її фонемного складу, інтонації, ритму, акцентам, наголосам, мелодики загалом та екстралінгвістичною інформацією. Дослідник M. Rost, характеризуючи аудіювання, вказує, що аудіювання є необхідним видом мовленнєвої діяльності, оскільки забезпечує мовлення реципієнта інформацією, а без розуміння інформації жодне навчання не може функціонувати повноцінно [5].

Аудіювання як і говоріння забезпечує можливість якісної комунікації іноземною мовою, тому відсутність сформованої аудитивної компетенції ускладнює сприймання іншомовного мовлення на слух (особливо з носіями мов та представниками інших культур), може спричинити значні труднощі при розуміння інформації закладеної в мовленні або висловленні (комунікативному акті).

У контексті репрезентованого аналізу проблеми варто зазначити, що в сучасних реаліях обмеженої кількості годин, які відведені на вивчення іноземної мови здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти, та умов дистанційного (або змішаного) навчання [1], практично відсутні можливості для розвитку в здобувачів відповідних навичок іншомовного аудіювання. Тому основний акцент варто робити саме на самостійну роботу здобувачів, яка може бути організована за допомогою Інтернет-ресурсів різного спрямування.

Розглянемо, для прикладу, деякі із можливих інструментів для самостійної роботи здобувачів, зокрема, у формуванні навички аудіювання, більш детально:

1. Сайт *TED.com* (*Technology, Entertainment, Design*) – <https://www.ted.com/> – унікальна онлайн платформа, на якій розміщено широкий спектр відеозаписів різноматематичних конференцій та виступів провідних фахівців у галузі науки, мистецтва, політики, культури, бізнесу, глобальних проблем, дизайну, сучасних технологій та розваг. Метою таких конференцій та самої платформи є поширення знань та унікальних ідей, що власне й зазначено в слогані конференції «*ideas worth spreading*». Відеозаписи конференцій, виступів та їхніх фрагментів представлені для безоплатного перегляду на сайті організації та відео-сервісі [youtube.com](https://www.youtube.com/) (матеріали надані за ліцензією Creative Commons BY-NC-ND, що дає змогу вільного їхнього використання). Особливістю таких відеоматеріалів є те, що вони представлені як в оригіналі, так із субтитрами з перекладом на різні мови. Такі матеріали можна використовувати для розвитку аудитивної іншомовної компетенції здобувачів, оскільки з ними доволі зручно працювати, можна з легкістю повернутися до прослуховування незрозумілих фрагментів виступу, використовувати субтитри, а також на основі тайпскрипту запису викладач може розробити вправи, тести і т. ін. для перевірки загального розуміння прослуханого матеріалу.

Алгоритм роботи з таким сервісом побудований на традиційній схемі роботи з аудіоматеріалами «звук – текст – звук». На першому етапі здобувачам пропонується до перегляду відео без субтитрів, потім пропонується повторний перегляд із субтитрами та коментуванням змісту висловлювання (поясненням важких для розуміння моментів), на наступному етапі можна запропонувати тест або вправи лексико-граматичного характеру. На останньому етапі відбувається повторний перегляд відео, під час якого відбувається слуховий та зоровий синтез – одночасне сприйняття звуку та зображення (із субтитрами або запропонованими вправами). Такий вид роботи сприяє розвитку навичок та умінь сприйняття мови на слух та стимулює усно-мовленнєву діяльність здобувачів при подальшому обговоренні почутого. Варто також зазначити, що

завдяки широкому спектру тематики матеріалів, які представлені на платформі, вони можуть зацікавити здобувачів різних галузей підготовки, підтримати мотивацію до вивчення мови на основі підбору відеоматеріалів, які близькі до сфери підготовки здобувачів і т. ін.; а також матеріали та ознайомлення з ними можуть бути використані також і при підготовці здобувачів до власних виступів наукової тематики англійською мовою [2; 3], оскільки знайомлять не тільки з мовними аспектами, а й із структурою англомовних аутентичних промов.

2. Розділ *Podcasts* на сайті *BBC SOUNDS* – <https://www.bbc.co.uk/sounds> – представлені англомовні підкасти та радіостанції тематики широкого діапазону, що дає змогу підібрати матеріалу відповідно до галузі та спеціальності тих чи тих здобувачів. Такі матеріали за умови відсутності субтитрів дають змогу створити атмосферу повного занурення в автентичне англомовне середовище. Прослуховування такого мовлення дає змогу мимоволі активізувати знання граматики та лексичного матеріалу, знайомить слухачів із просодичними елементами мови, що також є важливим при вивченні мови, зокрема, для формування навички сприймання усного мовлення. Варто також зазначити, що такі матеріали, озвучені носіями мови, репрезентують можливість прослуховувати та вивчати «живу» мову в тій формі, яка використовується у повсякденному мовленні в англомовному оточенні. Особливістю ресурсу та підкастів є те, що вони, зазвичай, поділяються на три рівні: для початківців (*elementary*), другий – для середнього рівня знання мови (*pre-intermediate and intermediate*), третій – для високого (*upper-intermediate* або *advance*). Перевагою також є і те, що в залежності від рівня темп мовлення в таких аудіоматеріалах різний, а нові та складні лексичні одиниці пояснюються або містять детальні англомовні дефініції; до більшості підкастів можуть бути додані їхні текстові варіанти, що буде корисним при детальному опрацюванні таких матеріалів, розробці вправ та тестів до них.

Доцільно зазначити, що, на думку низки дослідників, сприйняття мовлення відбувається не тільки на основі розуміння певних одиниць, з яких побудоване висловлювання, а також на тісному синтезі почутого з наявним досвідом у тій чи

тій сфері, загальними знаннями, які пов'язані з тематикою почутого, культурою та історією країни, мова якої вивчається. Так, наприклад, дослідники Faerch С. та Kasper G. [4] зазначають, що абсолютне розуміння аудіотексту є помилковим уявленням того, у який спосіб відбувається процес сприйняття інформації (навіть у рідній мові). Спроба зрозуміти всі почуті структурні елементи висловлювання може не бути ефективною, спричинити втому від такого виду діяльності та привести до невдачі. Тому при підборі матеріалів для такої роботи варто враховувати низку чинників, а саме: рівень знань здобувачів, їхні інтереси, галузь їхньої фахової підготовки. Такий підхід дасть змогу розвинути навички здогадки, навчитися передбачати про що може йти мова далі, що може говорити спікер далі. Це, зі свого боку, може допомогти нівелювати певні лакуни в знаннях мови та сприйнятті інформації, підтримати належний рівень мотивації до навчання серед здобувачів.

3. У межах розгляду аналізованої теми доцільним вбачається також зробити акцент на ефективності перегляду фільмів та серіалів (на стримінгових сервісах) у оригіналі в процесі навчання іноземній мові, оскільки в наш час такий контент став невід'ємною частиною життя багатьох людей. Зазначимо, що такий підхід базується на одному з основних методичних підходів – принципі наочності. Під час перегляду активізуються всі види мовленнєвої діяльності, що сприяє кращому сприйняттю та розумінню почутого.

Перегляд улюбленого фільму чи серіалу є також ефективним засобом підтримки зацікавленості та підвищення мотивації здобувачів до опанування іноземної мови, оскільки такі аутентичні матеріали наочно демонструють функціонування мови в реальному соціальному контексті, знайомлять із нормами та правилами спілкування та поведінки, представлені різними типами мовлення та показують як співвідносяться мовні елементи з мімікою та жестами. Фільми та серіали з автентичними звуковими доріжками в такому контексті є унікальним засобом для навчання мовленню та іншомовному спілкуванню.

Отже, можна з упевненістю говорити про те, що інтернет-ресурси є дієвим засобом організації в освітній площині, оскільки дає змогу здобувачам

використовувати такі матеріали в зручний час та формі, тренувати різноманітні види мовленнєвої діяльності. Аутентичні матеріали, які широко представлені на теренах Інтернету, при правильному доборі (у якості навчального матеріалу) можуть бути цікавими, інформативними та змістовними (для здобувачів різних спеціальностей), відповідати сучасним тенденціям суспільства, створювати сприятливу атмосферу для формування іншомовної комунікативної компетенції загалом, знайомити з мовленнєвими патернами носіїв мови, їхньою культурою, побутом, створювати атмосферу занурення в аутентичне мовне середовище, сприяти формуванню зацікавленості та підвищенню мотивації до вивчення мови.

Література

1. Гуліч О. О. Досвід впровадження дистанційного навчання при вивченні іноземної мови у закладах вищої освіти. *Іноземні мови у вищій освіті: лінгвістичні, психолого-педагогічні та методичні перспективи: матеріали V Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. / Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків : НЮУ, 2021. С. 254–258.*
<http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/6475>
2. Солошенко-Задніпровська Н. К. Англомовна аргументована публічна промова як засіб впливу на аудиторію (на основі матеріалів конференції TED). *Аргументи сучасної філології: «нестача» і «бажання» у тексті: матеріали Міжнар. наук. конф., Харків, 2–3 квіт. 2021 р. Харків: ХНПУ, 2021. С. 235–239.* <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/6455>
3. Солошенко-Задніпровська Н. К. Навчання студентів немовних галузей усним публічним промовам наукової тематики. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка; [редкол.: Пантюк М. П. (голов. ред.) та ін.]. Дрогобич : Гельветика, 2021. Вип. 41, Т. 3. – С. 224–231.* <https://doi.org/10.24919/2308-4863/41-3-33>
4. Faerch C., Kasper G. *The role of comprehension in second language learning. Applied Linguistics.* 1986. № 7/3. P. 257–274.
5. Rost M. *Introducing listening.* Penguin, 1994. P. 94.

Н.А. Сорока

Т.М. Щокіна

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого